IMPACTUL SERVICIULUI DE ASISTENTĂ PARENTALĂ PROFESIONISTĂ ASUPRA SIUATIEI COPIILOR (cazul raionului Ungheni)

Ina VAȘCIUC,

masterandă, anul II, Facultatea Psihologie, Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială

CZU: 364.4-053.2:303.433.2(478-21) Email:atikda@mail.ru

Child protection is a major priority in the social policies of the Republic of Moldova, especially when it comes to supporting children without parental care. A relevant example in this regard is the Professional Parental Assistance Service (PPAS), implemented since the year 2000. This service provides children with a safe and stable family-like environment, significantly contributing to their emotional, social, and educational development. The present study analyzes theeffectiveness of the PPAS in the Ungheni district during the period 2020–2024, highlighting both the progress made and the persistent challenges.

Din anul 2000 în Republica Moldova este dezvoltat și implementat Serviciul de asistență parentală profesionistă (APP) - *un serviciu de tip familial, care oferă copiilor lipsiți de grija părinților șansa de a crește într-o familie sigură și grijulie*. Pe parcursul acestei perioade, atât autoritățile publice centrale (APC) și locale (APL), cât și organizațiile neguvernamentale din domeniu au depus eforturi considerabile pentru popularizarea și dezvoltarea acestui tip de serviciu. În contextul actual al Republicii Moldova, protecția drepturilor copilului și sprijinul pentru familii aflate în dificultate constituie una dintre prioritățile majore ale politicilor sociale [1, p.136-137]. În ultimii ani serviciul de asistență parentală profesionistă a devenit un instrument cheie în sprijinul familiilor care trec prin criză și pentru protecția celor mai vulnerabili copiii.

În ***scopul*** *analizei impactului serviciului de asistență parentală profesionistă asupra situației copiilor din raionul Ungheni*a fost aplicată o metodologie complexă de cercetare, care a cuprind următoarele ***metode:*** *interviu semistructurat* cu mai multe categorii de intervievați și anume cu 3 asistenți sociali responsabili de copiii din cadrul Serviciului APP din raionul Ungheni, 2 interviuri cu șefii serviciului APP Ungheni, 1 interviu cu psihologul din cadrul STAS-ului Ungheni, 4 interviuri cu asistenții parentali profesioniști,4 interviuri cu copii beneficiari a serviciului, 2 studii de caz cu copiii benefeciari de acest serviciu, analiza datelor statistice, raportului 103 A pentru anii 2020-2024,analiza dosarelor și rapoartelor emise de serviciul APP Ungheni.

În perioada 2020-2024,datele statistice relevă atât progrese semnificative, cât și provocări persistente care influențează calitatea și sustenabilitatea intervenției. Numărul copiilor beneficiari a crescut, atingând un vârf în 2023, iar reintegrarea în familia

biologică rămâne cea mai frecventă și dezirabilă formă de ieșire din sistem, ceea ce sugerează o orientare strategică spre soluții centrate pe copil. Totuși, dinamica plasamentelor, în special în cazul copiilor cu dizabilități, evidențiază bariere serioase - de la reticența unor asistenți parentali profesioniști, lipsa resurselor și a specialiștilor, până la discriminarea sistemică sau socială.La nivel național importanta acestei teme este fundamentată prin Hotărârea Guvernului nr.347 din anul 2022, când a fost aprobat *„Programul Național pentru protecția copilului pentru anii 2022-2026”*, care determină ca prioritate creșterea fiecărui copil în mediul familial, indiferent de particularitățile de dezvoltare ale acestuia. În acord cu obiectivul specific 3.3 al Programului și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia se stipulează:*„Consolidarea serviciilor de îngrijire alternativă de tip familial și asigurarea disponibilității și accesibilității acestora pentru fiecare copil”*. Obiectivul acestei acțiuni este creșterea ponderii copiilor în servicii de plasament de tip familial de la 83,4% la 95% [2].

Eficiența serviciului de asistență parentală profesionistă în raionul Ungheni nu reflectă doar în capacitatea a de a asigura un mediu familial substitutiv copiilor separați temporar de părinți, cu statut rămas temporar fără ocrotire părintească și rămas fără ocrotire părintească ci și ***efecte pozitive directe și indirecte asupra dezvoltării lor sociale, educaționale și medicale***. Copiii plasați în familiile de asistenți parentali profesioniști beneficiază, în mod evident, de ***relații afective stabile***, de un climat emoțional favorabil și de un grad mai înalt de personalizare a îngrijirii în comparație cu formele de protecție instituțională, *„mama(asistentul parental profesionist mă ajută, se joacă cu mine, ne ducem împreună la magazine și alegem de ce am nevoie, este bună și nu striga la mine*” (*C_2);**impact educațional*** din perspectiva educațională, astfel, copiii plasați în cadrul APP prezintă în general o frecvență școlară mai bună și progrese mai constante în învățare Performanțele școlare sunt de nivel mediu, iar copiii își exprimă dorința de a obține rezultate mai bune *„Să termin liceul și să învăț juridica”* (*C_1*). ***menținerea relațiilor cu familia de origine*** este un aspect semnificativ pentru acești copii *„Sora, fratele, deoarece suntem frați” (C_1),* *„Cu sora mea mai mare, care nu este lângă mine*” *(C_1)*. Aceste răspunsuri evidențiază importanța conexiunilor afective stabile și constante în viața copiilor.

În rezultatul cercetării ipotezele principale și de lucru au fost validate, dar cu toate acestea, persistă o serie de *provocări sistemice*, printre care:insuficiența resurselor umane specializate,accesul limitat la servicii educaționale și de reabilitare, reticența comunității față de incluziunea copiilor cu dizabilități și nevoia de sprijin emoțional consolidat pentru copiii plasați. Aceste aspecte reclamă o abordare integrată, interinstituțională, care să includă dezvoltarea continuă a competențelor profesioniștilor din domeniu, susținerea familiilor biologice și promovarea unei culturi comunitare favorabile protecției copilului. Ipoteza unu conform căreia *copiii care beneficiază de servicii de asistență parentală profesionistă în raionul Ungheni dezvoltă un grad mai înalt de adaptabilitate și integrare socială*, a fost confirmată prin multiple dovezi privind creșterea abilităților de relaționare, formarea unor relații de atașament stabile și participarea copiilor în activități comunitare și educaționale.

În concluzie, eficiența serviciului de asistență parentală profesionistă în raionul Ungheni a fost evaluată nu doar prin prisma numărului de copii beneficiari ai Serviciului, ci și prin impactul profund și multidimensional pe care îl are asupra dezvoltării copilului. Acesta se manifestă pe plan emoțional, social, educațional și medical, și are reverberații semnificative și în comunitate. Cu toate acestea, pentru ca APP să devină un instrument cu adevărat transformator, este necesară consolidarea serviciilor conexe - în special în zonele rurale - printr-o politică coerentă de resurse, instruire continuă și sprijin emoțional și financiar pentru asistenții parentali profesioniști.

În rezultatul cercetării propunem un șir de **recomandări:**

- *diversificarea și profesionalizarea continuă a asistenților parentali profesioniști*- formarea continuă a asistenților parentali profesioniști pentru a face față complexității tot mai mari a cazurilor, cum ar fi copiii cu dizabilități, comportamente deviante, sau copii de vârstă fragedă<
- *dezvoltarea unui mecanism de tranziție asistată către viața independentă*- implementarea unor programe personalizate de pregătire pentru viața adultă a tinerilor care părăsesc sistemul APP, incluzând orientare profesională, sprijin pentru locuire, mentorat și acces la servicii post-instituționale;
- *consolidarea colaborării intersectoriale la nivel local* - îmbunătățirea colaborării între autoritățile locale, serviciile de sănătate și educație pentru a asigura intervenții eficiente în sprijinul copiilor din sistemul APP din raionul Ungheni;
- *diversificarea serviciilor educaționale și a activităților extracurriculare pentru copii* - implementarea unor activități recreative și educaționale specifice nevoilor copiilor plasați, în special în comunitățile rurale, pentru a spori accesul acestora la educație de calitate și activități de dezvoltare personală;
- *asigurarea unui sprijin psihosocial continuu*- formarea unor echipe locale de specialiști care să asigure suport psihologic constant pentru copiii din sistemul APP, în special în perioada de tranziție către viața adultă.

Referințe:

1. BESCHIERU, T. Asistența parentală profesionistă: istorie și perspective. În: Probleme actuale ale ştiinţelor umanistice: Analele ştiinţifice ale doctoranzilor, Vol.19, Partea I-a. Chișinău: Tipogr.UPS „Ion Creangă”, 2021.ISBN 978-9975-46-296-9.
2. Programul Național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026/Aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.347 din 01.06.2022 Cu privire la aprobarea Programului național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia. Publicat în Monitorul Oficial nr.194-200 din 01.07.2022. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145280&lang=ro# (consultat la 12.06.2025).

Recomandat
***Stela MILICENCO,** dr., conf. univ.*